

Sourednica Martina Kanzian, ravnatelj Mohorjeve dr. Karl Hren, urednik in izdajatelj zbornika Hanzi Tomažič, predsednik Mohorjeve Ivan Olip in ravnatelj Mohorjeve Franc Kelih na predstavitvi zbornika ob prazniku Mohorjeve / Foto: Jože Košnjek

Mohorjeva še vedno uči in vzgaja

Besedilo: Jože Košnjek

Kategorija: [Arhiv člankov](#) / sobota, 30. julij 2022 / 11:24

Mohorjeva družba iz Celovca je sklenila praznovanje 170-letnice in dokazala, da je ob tradiciji kos tudi inovativnosti.

Njene knjige, mohorjanke so jim rekli, so prihajale v številne slovenske domačije, tudi gorenjske. Tudi sam se jih spomnim. Na podstrešju domače hiše, kjer so bile shranjene v veliki skrinji, sem listal po koledarjih, pratikah ... Mohorjeva je Slovence resnično učila brati in pisati.

Celovec – S tradicionalnim poletnim sprejemom in izdajo zbornika je Mohorjeva družba iz Celovca sklenila praznovanje 170-letnice delovanja. Ustanovljena je bila 27. julija leta 1851, ko je v prelomnih časih po revolucionarnem letu 1848 lavantinski škof Anton Martin Slomšek celovškega mestnega kaplana v Župniji svetega Egidija Andreja Einspielerja in profesorja Antona Janežiča navdušil za ustanovitev slovenske izobraževalne ustanove. Družba je v prelomnih časih vedno znala ubrati prave poti in postaviti na odgovorna mesta prave ljudi, je ob sklepu praznovanja dejal predsednik Mohorjeve, pliberški dekan Ivan Olip.

Knjige mohorjanke

V najbolj cvetočih časih je imela Mohorjeva nad 100.000 članov. Njene knjige, mohorjanke so jim rekli, so prihajale v številne slovenske domačije, tudi gorenjske. Tudi sam se jih spomnim. Na podstrešju domače hiše, kjer so bile shranjene v veliki skrinji, sem listal po koledarjih, pratikah ... Mohorjeva je Slovence resnično učila brati in pisati.

Ker je bila trdno slovenska in je zagovarjala tradicionalne vrednote, so jo preganjali najprej nacisti, po vojni pa jugoslovanski režim. Z ustanovitvijo sestrskih družb v Celju in Gorici se je obdržala.

Zvesta tradiciji, a na sodoben način

Matična hiša v Celovcu je ujela korak s časom. Zvesta tradiciji zvestobe narodu še naprej uči in vzgaja, vendar na sodoben in inovativen način. V njenem okviru so v Celovcu začeli delovati ljudska šola, dvojezični vrtec in dijaški dom. Zadnja leta pa je v prepričanju, da se mora začeti dvojezična vzgoja že v jaslih in se nadaljevati do fakultete, kar je sodoben trend dvojezičnega izobraževanja, uredila prve dvojezične jasli v Ainethovi ulici v Celovcu ter kupila tudi provincialno hišo šolskih sester v Celovcu in jo preuredila v študentski dom, pri tem pa je v hiši ohranila sedež slovenske župnije v Celovcu. Mohorjeva je ohranila založbo in v matični hiši v Celovcu uredila knjižni center, modernizirala pa je tudi tiskarno. Kruh daje devetdesetim ljudem.

Uspešna v vrtincu sprememb

Razmere so se spremenile tudi zaradi zmanjšanega zanimanja za klasične knjige in družba mora iskati nove izzive. Ravnatelj družbe dr. Karl Hren in Franc Kelih poudarjata, da so glavni vir dogodka postale najemnine. V izpraznjenih prostorih urejujejo najemniška stanovanja, po katerih je v Celovcu veliko povpraševanje. Nove izzive išče pri izobraževanju v tako imenovani »vertikali« od jasli do visokih šol. Končno je to tudi način, da se bo, ob skrbi za materni jezik v družinah, slovenščina ohranila. To je tudi odgovor na vprašanje, kakšno vlogo želi imeti v prihodnosti Mohorjeva.

Zbornik 170 let Mohorjeve

Za sklep praznovanja je Mohorjeva skupaj z izdajateljem in nekdanjim glavnim urednikom časopisa Nedelja ter dobrim poznavalcem Mohorjeve Hanzijem Tomažičem izdala zbornik z naslovom 170 let Mohorjeve. Tomažič je v pogovorih s 17 posamezniki razgrnil zgodovino družbe v prelomnih časih. Njeno vlogo je slikovito opisal dr. Karl Hren: »Če pa me vprašate, kam bi uvrstil Mohorjevo v loku nastajanja, izoblikovanja in utrjevanja slovenstva, potem lahko z vso odločnostjo rečem: v sam vrh! Pogosto se namreč pozablja, da za razvoj slovenske narodne in jezikovne identitete niso bili pomembni le posamezni izstopajoči dogodki, kot je bil na primer izid Prešernovih Poezij, temveč še posebej dejavnosti, ki so po dolgem obdobju zajele široko plast ljudstva. In nosilka prav takih dejavnosti je bila Mohorjeva, saj je s svojimi knjigami v slovenskem jeziku vstopila tako rekoč v vsak slovenski dom, in to v obdobju 170 let.«